

Sygnatura akt VI Ka 621/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **8 września 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grażyna Tokarczyk

Sędziowie SSO Marcin Mierz

SSO Marcin Schoenborn (spr.)

Protokolant Aleksandra Studniarz

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2015 r.

przy udziale Bożeny Sosnowskiej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

sprawy **M. M. (1) zd. P. córki W. i A.,**

ur. (...) w S.

oskarżonej z art. 286§1 kk, art. 270§1 kk

T. M. syna S. i E.,

ur. (...) w S.

oskarżonego z art. 286§1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i obrońcę oskarżonych

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 27 marca 2015 r. sygnatura akt III K 87/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 439 § 1 pkt 9 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. uchyla pkt 1, 3, 4, 7 zaskarżonego wyroku oraz jego pkt 8 w odniesieniu do T. M., zaś pkt 6 w zakresie dotyczącym dowodów rzeczowych opisanych w poz. 1-7, 9-16 postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych z dnia 28 grudnia 2011 r. (k. 627-628 akt) i sprawę obojga oskarżonych o zarzucane im czyny z pkt I-V aktu oskarżenia (pkt I-V części wstępnej zaskarżonego wyroku) przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gliwicach;

2. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w pkt 2 ustala, iż czyn w nim przypisany oskarżonej M. M. (1) dotyczy dokumentu w postaci druku wpłaty gotówkowej oraz stanowi wypadek mniejszej wagi i kwalifikując go z art. 270 § 2a kk wymierza jej za ten występek na mocy art. 270 § 2a kk karę grzywny w ilości 30 (trzydziestu) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 (piętnaście) złotych,

- uchyla pkt 5,
 - z pkt 6 uchyla rozstrzygnięcie o pozostawieniu w aktach sprawy polecenia przelewu/wpłaty gotówkowej nr (...) z dn. 24 czerwca 2009 r. wystawionego przez (...) S.A. na nazwisko S. J.,
 - w pkt 8 wysokość wydatków zasądzonych od oskarżonej M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa ustala na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
3. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
4. zasądza od oskarżonej M. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 10 (dziesięciu) złotych oraz wymierza jej opłatę za obie instancje w kwocie 45 (czterdzieści pięć) złotych.

Sygn. akt VI Ka 621/15

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa (...) oskarżyła T. M. i M. M. (1) o to, że:

I. w dniu 23 kwietnia 2009 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) SA Oddział w K. pożyczki na karcie VISA numer (...), wprowadzili w błąd S. J. co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania finansowego tj. spłaty pożyczki zaciągniętej dla M. i T. M. i na ich prośbę przez S. J., czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 12 525,05 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk,

II. w dniu 23 kwietnia 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) SA Oddział w G., którego następcą prawnym jest (...) SA pożyczki gotówkowej numer (...), wprowadzili w błąd S. J. co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania finansowego tj. spłaty pożyczki zaciągniętej dla M. i T. M. i na ich prośbę przez S. J., czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 10 243,90 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk,

III. w dniu 3 czerwca 2009 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) SA kredytu gotówkowego numer (...), wprowadzili w błąd S. J. co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania finansowego tj. spłaty kredytu zaciągniętego dla M. i T. M. i na ich prośbę przez S. J., czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11 524,45 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk,

IV. w dniu 16 czerwca 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) Oddział w G. kredytu gotówkowego numer (...), wprowadzili w błąd S. J. co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania finansowego tj. spłaty kredytu zaciągniętego dla M. i T. M. i na ich prośbę przez S. J., czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 23 000,00 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk,

V. w dniu 25 czerwca 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) Oddział w G. kredytu gotówkowego numer (...), wprowadzili w błąd S. J. co do zamiaru wywiązania się z zobowiązania finansowego tj. spłaty kredytu zaciągniętego dla M. i T. M. i na ich prośbę przez S. J., czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11 575,01 zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 kk,

a M. M. (1) nadto o to, że:

VI. w dniu 24 czerwca 2009 roku w K., poprzez złożenie podpisu o treści (...) na blankiecie polecenia przelewu, w celu użycia jako autentycznego, dokonała podrobienia wymienionego dokumentu potwierdzającego dokonanie wpłaty raty

kredytu w kwocie 373,37 zł, a następnie użyła go jako autentycznego przedkładając ten dokument w (...) Oddział w K., tj. o przestępstwo z art. 270 § 1 kk.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w wyniku uchylecia poprzedniego wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach zaskarżonego wyłącznie na korzyść oskarżonych, tenże sąd wyrokiem z dnia 27 marca 2015 r. sygn. akt III K 87/13 orzekł, że:

- uznaje oskarżonych M. M. (1) i T. M. w miejsce:
- zarzucanego im w pkt. I czynu za winnych tego, że: w dniu 23 kwietnia 2009 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) SA Oddział w K. pożyczki na karcie VISA numer (...), kierując działaniami S. J. doprowadzili do zawarcia przez niego w/w umowy pożyczki po uprzednim wprowadzeniu przez niego w błąd pracowników (...) SA Oddział w K. co do osoby faktycznego kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty tej pożyczki, czym doprowadzili (...) SA Oddział w K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 12.525,05 złotych, czym wyczerpali znamiona występku z art. 286 § 1 kk,
- zarzucanego im w pkt. II czynu za winnych tego, że: w dniu 23 kwietnia 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) SA Oddział w G., którego następcą prawnym jest (...) SA pożyczki gotówkowej numer (...), kierując działaniami S. J. doprowadzili do zawarcia przez niego w/w umowy pożyczki po uprzednim wprowadzeniu przez niego w błąd pracowników (...) co do osoby faktycznego kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty tej pożyczki, czym doprowadzili (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 10.243,90 złotych, czym wyczerpali znamiona występku z art. 286 § 1 kk,
- zarzucanego im w pkt. III czynu za winnych tego, że: w dniu 3 czerwca 2009 roku w K., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) Banku SA kredytu gotówkowego numer (...), kierując działaniami S. J. doprowadzili do zawarcia przez niego w/w umowy kredytu po uprzednim wprowadzeniu przez niego w błąd pracowników (...) co do osoby faktycznego kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty tego kredytu, czym doprowadzili (...) SA do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11.524,45 złotych, czym wyczerpali znamiona występku z art. 286 § 1 kk,
- zarzucanego im w pkt. IV czynu za winnych tego, że: w dniu 16 czerwca 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) Oddział w G. kredytu gotówkowego numer (...), kierując działaniami S. J. doprowadzili do zawarcia przez niego w/w umowy kredytu po uprzednim wprowadzeniu przez niego w błąd pracowników (...) Oddział w G. co do osoby faktycznego kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty tego kredytu, czym doprowadzili (...) Oddział w G. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 23.000,00 złotych, czym wyczerpali znamiona występku z art. 286 § 1 kk,
- zarzucanego im w pkt. V czynu za winnych tego, że: dniu 25 czerwca 2009 roku w G., działając wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania od (...) Oddział w G. kredytu gotówkowego numer (...), kierując działaniami S. J. doprowadzili do zawarcia przez niego w/w umowy kredytu po uprzednim wprowadzeniu przez niego w błąd pracowników (...) Oddział w G. co do osoby faktycznego kredytobiorcy oraz zamiaru spłaty tego kredytu, czym doprowadzili (...) Oddział w G. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11.575,01 złotych, czym wyczerpali znamiona występku z art. 286 § 1 kk,

przy czym przyjmuje, iż działali w krótkich odstępach czasu, w podobny sposób, w warunkach ciągu przestępstw opisanego w art. 91 § 1 kk., i za to na mocy art. 286 § 1 kk i art. 33 § 2 kk przy zast. art. 91 § 1 kk skazuje każdego z oskarżonych na karę 1 roku pozbawienia wolności i karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych;

- uznaje oskarżoną M. M. (1) za winną popełnienia zarzucanego jej w punkcie VI czynu, czym wyczerpała znamiona występku z art. 270 § 1 kk i za to na mocy art. 270 § 1 kk skazuje ją na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- na mocy art. 91 § 2 kk i art. 86 § 1 kk łączy orzeczone wobec M. M. (1) w pkt. 1 i 2 kary pozbawienia wolności i wymierza oskarżonej karę łączną 1 roku pozbawienia wolności;
- na mocy art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec T. M. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza i ustala okres próby na 3 lata;
- na mocy art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec M. M. (1) kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesza i ustala okres próby na 3 lata;
- na mocy art. 44 § 2 kk orzeka przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych opisanych w postanowieniu w przedmiocie dowodów rzeczowych z dnia 28 grudnia 2011 r., poprzez pozostawienie w aktach sprawy;
- na mocy art. 627 kpk zasądza solidarnie od obu oskarżonych na rzecz oskarżyciela posiłkowego S. J. wydatki w kwocie 1008 złotych, tytułem zwrotu poniesionych kosztów ustanowienia pełnomocnika;
- na mocy art. 627 kpk, art. 2 ust. 1 pkt 3 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zasądza od każdego z oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe obejmujące opłatę w kwocie po 280 złotych i wydatki poniesione przez Skarb Państwa w toku postępowania w kwocie po 296 złotych.

Apelacje od tego wyroku złożyli Prokurator, obrońca obojga oskarżonych i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Prokurator zaskarżył orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonych. Zarzucił mu:

1. obrazę prawa materialnego, a to przepisu art. 18 § 1 kk poprzez zaniechanie jego zastosowania w kwalifikacji prawnej czynów wyczerpujących znamiona występku z art. 286 § 1 kk przypisanych oskarżonym w punktach od I do V aktu oskarżenia, pomimo ustalenia przez sąd i zawarcia w opisach tych czynów, iż wyczerpują one znamiona sprawstwa kierowniczego do popełnienia oszustw przez inną osobę,
2. obrazę przepisów postępowania, a to art. 413 § 2 kpk 1 poprzez opisanie znamion czynów przypisanych oskarżonym M. M. (1) i T. M. w pkt I zaskarżonego wyroku w sposób wskazujący na sprawstwo kierownicze oskarżonych do popełnienia przez inną osobę czynu z art. 286 § 1 kk i nie odzwierciedlenie tego w przyjętej kwalifikacji prawej tych czynów, co miało wpływ na treść wyroku,
3. obrazę przepisów postępowania, a to art. 424 § 2 kpk poprzez nie wskazanie w pisemnych motywach wyroku powodów braku rozstrzygnięcia co do obowiązku naprawienia szkody, pomimo złożenia wniosku o takie orzeczenie zarówno przez prokuratora, jak i oskarżyciela posiłkowego, co miało wpływ na treść wyroku.

Z powołaniem się na te zarzuty Prokurator wniósł więc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że oskarżeni M. M. (1) i T. M. swoimi zachowaniami opisanymi w pkt 1 zaskarżonego wyroku wyczerpali znamiona występku z art. 18 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk oraz orzeczenie na podstawie art. 72 § 2 kk obowiązku naprawienia szkody na rzecz poszczególnych ustalonych pokrzywdzonych, tj. (...) S.A. Oddział w K., (...) S.A. Oddział w G., (...) S.A., (...) Oddział w G. i (...) Oddział w G..

Obrońca oskarżonych zaskarżając natomiast orzeczenie w całości na ich korzyść zarzucił mu:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.
5. art. 7 kpk w zw. z art. 5 § 2 kpk poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, w szczególności oceny wiarygodności i obiektywności zeznań S. J. i tym samym wbrew zasadom prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego uznanie ich za w pełni wiarygodne w sytuacji, gdy S. J. był w pełni zainteresowany uniknięciem osobistej odpowiedzialności karnej i przerwaniem jej na oskarżonych, a podczas składania zeznań bardzo często zasłaniał się niepamięcią mającą związek z chorobą alkoholową,

6. art. 7 kpk w zw. z art. 5 § 2 kpk poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, w szczególności zeznań D. J., J. P., L. P., E. i Z. P., F. K., H. B. oraz wyjaśnień oskarżonych, a w konsekwencji przyjęcie, że wyjaśnienia oskarżonych nie polegają na prawdzie, a reprezentowana przez nich wersja wydarzeń jest nieprawdopodobna, wobec logicznych zeznań świadków podających modus operandi oskarżonych w tej sprawie,

7. art. 424 kpk albowiem sąd w uzasadnieniu wyroku wskazał jedynie na podstawie jakich dowodów ustalił stan faktyczny w stosunku do oskarżonego T. M., jednocześnie nie wskazał jakie okoliczności, dowody, potwierdzają winę M. M. (1), co więcej w uzasadnieniu nie odniósł się w tym zakresie do tej oskarżonej, jednocześnie sąd nie wskazał, jakie fakty uznał za nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlatego nie uznał dowodów przeciwnych,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, poprzez uznanie, iż oskarżeni dopuścili się czynów zarzucanych im w akcie oskarżenia, w sytuacji gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że S. J. działał samodzielnie, a oskarżeni jedynie pomagali mu w załatwieniu jego spraw, powodując się chęcią zapewnienia jego pomocy przy staraniu się o kredyt konsolidacyjny dla siebie, tym samym nie zostały wyczerpane przesłanki z art. 286 § 1 kk.

Stawiając zaś powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonych od stawianych zarzutów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Z kolei pełnomocnik nie deklarując wprost granic zaskarżenia i jego kierunku, zarzucając zaś orzeczeniu błędy w ustaleniach faktycznych mające wpływ na jego treść oraz rażącą niewspółmierność kary i niezastosowanie środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez nie orzekanie wobec oskarżonych okresu próby, ponadto zobowiązanie ich do naprawienia szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu S. J. poprzez zapłatę kwoty 68.868,41 zł. W uzasadnieniu wywiedzionego środka odwoławczego wyraził natomiast przekonanie, że oskarżeni zostali w istocie uniewinnieni od popełnienia zarzucanych im czynów na szkodę S. J..

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył co następuje.

Każda z wywiedzionych apelacji musiała doprowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie czynów przypisanych M. M. (1) i T. M. w pkt 1 i przekazania sprawy tych oskarżonych o zarzucane im czyny z pkt I-V aktu oskarżenia do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gliwicach. Sąd odwoławczy dostrzegł bowiem, że w tej części, a więc co do pkt 1, 3, 4, 7 oraz co do pkt 8 w odniesieniu do T. M., zaś pkt 6 w zakresie dotyczącym dowodów rzeczowych opisanych w poz. 1-7, 9-16 postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych z dnia 28 grudnia 2011 r. (k. 627-628 akt), zaskarżony wyrok dotknięty był bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 kpk.

Zgodnie z art. 439 § 1 kpk niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów sąd odwoławczy uchyła zaskarżone orzeczenie, jeżeli stwierdzi wystąpienie jednej z bezwzględnych przyczyn odwoławczych z punktów 1-11 tego przepisu i to bez badania związku przyczynowego między uchybieniem, a treścią orzeczenia. Jedną z takich przyczyn wymienioną w art. 439 § 1 pkt 9 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 kpk jest zaś brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

W postępowaniu karnym sądowym obowiązuje zasada niezmienności przedmiotu procesu, ograniczonego ramami faktycznymi czynu zarzuconego. Jej konsekwencją jest wymóg, by czyn przypisany mieścił się w granicach zdarzenia faktycznego objętego zarzutem oskarżenia, tj. by nie uległa zmianie podstawa faktyczna odpowiedzialności prawnej (por. M. Cieślak, Polska procedura karna, Warszawa 1984, s. 299). Sąd może oczywiście dokonywać zmiany opisu czynu zarzucanego w akcie oskarżenia oraz jego kwalifikacji prawnej, bowiem przedmiotem procesu nie jest opis i kwalifikacja czynu, lecz czyn rzeczywiście dokonany. Ramy postępowania jurysdykcyjnego są określone przez zdarzenie historyczne opisane w akcie oskarżenia, a nie przez poszczególne elementy tego opisu. Nie może jednak wyjść poza granice oskarżenia, które należy rozumieć jako orzekanie poza granicami wyznaczonymi przez tzw. tożsamość czynu w sensie naturalnym (zdarzenie faktyczne)(por. wyrok SN z 15 kwietnia 2009 r., III KK 384/08,

LEX nr 503181). Jakkolwiek więc nie stanowi wyjścia poza granice oskarżenia dokonanie w toku przewodu sądowego odmiennych niż przyjęte w zarzucie ustaleń faktycznych co do tego samego zdarzenia np. w zakresie daty, czy okresu popełnienia czynu, miejsca jego popełnienia, ilości i wartości przedmiotu przestępstwa, zachowania poszczególnych sprawców, przyjmuje się jednak, iż dla zachowania tej tożsamości niezbędne jest wykazanie niezmienności podmiotu czynu, przedmiotu ochrony, a także tożsamość osoby pokrzywdzonej (por. postanowienie SN z 21 sierpnia 2012 r., III KK 217/12, LEX nr 1227748; postanowienie SN z 11 grudnia 2006 r., II KK 304/06, OSNwSK 2006/1/2403). Identyczność czynu będzie jednak wyłączona, jeżeli w porównywalnych określeniach zachodzą tak istotne różnice, że według rozsądnej życiowej oceny nie można ich uznać za określenia tego samego zdarzenia faktycznego (por. postanowienie SN z 25 października 2012 r., IV KK 87/12, LEX nr 1226759). Skazanie natomiast za czyn inny niż zarzucony oznacza w procesie sądowym naruszenie zasady skargowości (art. 14 kpk), a w następstwie - uchybienie stanowiące bezwzględna przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 pkt 9 kpk w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 kpk) (por. wyrok SN z 20 września 2002 r., V KKN 112/01, LEX nr 55225).

W realiach niniejszej sprawy stanowiło zaś wyjście poza ramy podstawy faktycznej oskarżenia przypisanie oskarżonym pięciu przestępstw z art. 286 § 1 kk, każdego na szkodę innej instytucji finansowej, w której S. J. zaciągał pożyczki oraz kredyty. Wedle ustaleń Sądu Rejonowego oraz skorelowanych z nimi opisów czynów przypisanych oskarżonym w pkt 1 zaskarżonego wyroku mieli oni działając wspólnie i w porozumieniu kierować działaniami S. J., który już osobiście miał doprowadzać poszczególne banki i jeden (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci udzielonych mu pożyczek gotówkowych i kredytów za pomocą wprowadzenia w błąd ich przedstawicieli co do osoby/osób, która/e faktycznie potrzebowała/y tychże wsparć finansowych i zamiaru wywiązania się ze spłaty zaciągniętych zobowiązań przez formalnego pożyczkodawcę/kredytobiorcę. Inaczej, że ujmując istota tychże przypisanych oskarżonym czynów ograniczała się do spowodowania zaciągnięcia przez S. J. na podstawie oceny jego zdolności kredytowej zobowiązań finansowych w bankach i (...) bez zamiaru wywiązania się z ich spłaty przez tegoż.

Tymczasem w świetle przebiegu postępowania przygotowawczego i jego wyników w postaci treści aktu oskarżenia, w tym uzasadnienia tejże skargi oskarżycielskiej, nie może być wątpliwości, że w pkt I-V aktu oskarżenia T. M. i M. M. (1) zarzuconymi zostały innego rodzaju czyny. Jakkolwiek miały one związek ze wspomnianymi kredytami i pożyczkami, w tym czasowy i miejscowy, nie mniej polegały na czym innym. Nie chodziło bowiem o wskazane wyżej doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem banków i (...) za pomocą wprowadzenia w błąd, lecz o tego rodzaju zachowanie i skutek ukierunkowane na osobę S. J., który w przekonaniu, że kredyty i pożyczki zaciągane dla M. na prośbę T. M. będą spłacane przez ich faktycznego beneficjenta, nie tylko miał zdecydować się wprost za namową T. M. zaciągnąć tego rodzaju zobowiązania finansowe we wskazanych instytucjach finansowych, co następnie pod wpływem takiego właśnie wyobrażenia postanowić rozporządzić pozyskanymi w ten sposób środkami pieniężnymi, przekazując je T. M.. Wprowadzonym w błąd miał być więc S. J., jak też on miał niekorzystnie rozporządzić mieniem, nie tyle nawet zaciągając zobowiązania w bankach i (...), co pozyskane w ten sposób środki przekazując T. M.. Można zatem rzec, iż przypisane oskarżonym przez Sąd Rejonowy czyny z art. 286 § 1 kk miały być jedynie środkiem umożliwiającym dopiero doprowadzenie S. J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Niewątpliwie już tylko według rozsądnej życiowej oceny są to innego rodzaju zachowania od tych zarzuconych oskarżonym w pkt I-V aktu oskarżenia, których istota sprowadza się przecież miała tak naprawdę do wykorzystania owoców podejmowanych równoległe z inspiracji T. M. działań przez S. J. względem banków i (...). W czym innym również wyrażać się miało wprowadzenie w błąd niekorzystnie rozporządzającego mieniem. Nie chodziło bowiem o zatajenie przed bankami i (...) rzeczywistego przeznaczenia pożyczek i kredytów, a także braku po stronie formalnego pożyczkobiorcy/kredytobiorcy zamiaru spłaty zaciąganych zobowiązań, co dokonywać się miało każdorazowo wobec przedstawicieli tych instytucji, lecz wytworzenie konkretnie w S. J. w bezpośrednim z nim kontakcie mylnego wyobrażenia, że jeśli uzyska dla osoby/osób faktycznie zainteresowanej/ych pozyskaniem środków pieniężnych owe pożyczki/kredyty, nie będzie musiał ich spłacać, gdyż za niego będzie to czynić kto inny. Warto przy tym zauważyć, że już z postanowienia Prokuratora z dnia 15 grudnia 2010 r. o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania jasno wynika, że przedmiotem kontynuowanego postępowania przygotowawczego, zakończonego następnie wniesieniem przedmiotowego aktu oskarżenia, nie były czyny polegające na doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem banków i (...), lecz czyny polegające

m.in. na doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem S. J.. Natomiast w zakresie oszustw, które miały zostać popełnione na szkodę banków i (...), postępowanie umorzono (k. 2).

W konsekwencji, nawet jeśli po części opisany stan rzeczy jest zapewne również wynikiem uwzględnienia wskazań Sądu odwoławczego, który uchylił poprzedni wyrok Sądu I instancji, obecnie należało stwierdzić, iż Sąd Rejonowy przypisał oskarżonym w pkt 1 zaskarżonego wyroku popełnienie czynów, o które nie zostali w ogóle oskarżeni, a co więcej postępowanie w tym zakresie jeszcze w fazie przedsądowej miało zostać umorzone. To z kolei skutkowało tym, że w zaskarżonym wyroku zabrakło rozstrzygnięcia co do zasadniczego przedmiotu procesu w odniesieniu do czynów z pkt I-V aktu oskarżenia. Niewątpliwie z przyczyn wyżej wskazanych zaskarżony wyrok nie uznawał oskarżonych winnymi popełnienia czynów zarzuconych im w pkt I-V aktu oskarżenia choćby ze zmodyfikowanym ich opisem. Niewątpliwie nie zostali również oskarżeni uniewinnieni od ich popełnienia.

Już tylko z podanych przyczyn, a bez potrzeby ustosunkowywania się do zarzutów i wniosków wszystkich trzech środków odwoławczych, zaskarżony wyrok w części dotkniętej stwierdzonym uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 9 kpk ostać się nie mógł i musiał zostać uchylonym, a sprawa w tym zakresie przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gliwicach jako rzeczowo i miejscowo właściwemu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy zobowiązany zostaje do powtórzenia postępowania dowodowego w pełnym dotychczasowym zakresie odnoszącym się do czynów z pkt I-V aktu oskarżenia, a jeśli wyłoni się potrzeba jego uzupełnienia nie uchylił się od tego. Uwagę tę Sąd odwoławczy czyni zaś dlatego, iż jak dotychczas nie podjęto próby pełnej weryfikacji twierdzeń oskarżonego, jakoby nikt nietrzeźwemu pokrzywdzonemu nie udzieliłby w banku kredytu/pożyczki, pomimo że jeszcze w śledztwie ustalone zostały dane kolejnych dwóch pracowników banków mających obsługiwać S. J., konkretnie gdy starał się o wsparcia finansowe objęte zarzutami II i III aktu oskarżenia (k. 594, 597). Dostrzeże też Sąd Rejonowy, iż w dalszym postępowaniu żadnemu ze świadków z kręgu osób najbliższych dla oskarżonych nie będzie przysługiwało już uprawnienie do skorzystania z prawa do odmowy zeznań. Żaden z nich, w tym nawet J. L., nie skorzystał bowiem z niego przed rozpoczęciem pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym (art. 186 § 1 kpk).

Cały zgromadzony materiał dowodowy i wynikające z niego okoliczności podda następnie Sąd Rejonowy wszechstronnej i wnikliwej analizie oraz swobodnej ocenie zgodnie z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego, po czym wyciągnie prawidłowe wnioski końcowe, pamiętając też o obowiązującym w dalszym postępowaniu tzw. pośrednim zakazie reformationis in peius (art. 443 kpk), determinowanym treścią pierwszego uchylonego wyroku, zaskarżonego wyłącznie na korzyść oskarżonych.

Obowiązkiem Sądu Rejonowego będzie w końcu, o ile zajdzie taka konieczność, w sposób przekonywujący uzasadnić na piśmie stanowisko zajęte w ponownym postępowaniu. W zależności od poczynionych ustaleń winien więc się również ewentualnie wypowiedzieć, w czym upatrywał będzie przestępnego współdziałania M. M. (1), jakie o tym świadczyć mają okoliczności i z jakich one wynikają dowodów.

Co do zasady nie było natomiast podstaw do zakwestionowania pociągnięcia oskarżonej M. M. (1) do odpowiedzialności karnej za zarzucany jej czyn z pkt VI aktu oskarżenia, a więc za fałszerstwo dokumentu i posłużenie się nim jako autentycznym.

Żaden z apelujących tak naprawdę nie sformułował konkretnych zarzutów względem skazania oskarżonej za czyn z art. 270 § 1 kk i wynikających z tego dalszych konsekwencji, w tym orzeczonego na podstawie art. 44 § 2 kk przypadku nieautentycznego dokumentu (dowodu rzeczowego opisanego w poz. 8 postanowienia w przedmiocie dowodów rzeczowych z dnia 28 grudnia 2011 r.) przez pozostawienie go w aktach sprawy. Nawet obrońca dość głośno wnioskował o zmianę zaskarżonego wyroku również w tej części przez uniewinnienie oskarżonej od czynu z pkt VI aktu oskarżenia.

Ustalenia faktyczne, na jakich oparto skazanie oskarżonej za czyn z art. 270 § 1 kk, są zaś niebudzącymi wątpliwości, wręcz bezsprzecznymi. Przyznane zostało bowiem przez oskarżoną, iż dokonując spłaty raty pożyczki za S. J. w

oddziale (...) na dowodzie wpłaty podpisała się za w/w, którego dane w owym dokumencie figurowały jako dane wpłacającego, własnoręcznie nakreśliła bowiem w rubryce przeznaczonej na podpis wpłacającego podpis o treści (...). Już zaś tylko ta okoliczność przesądzała, iż rzeczony dowód wpłaty stanowiący niewątpliwie przedmiot stanowiący dowód dokonania płatności pod określonym tytułem przez określoną osobę, a więc okoliczności mającej znaczenie prawne, zatem dokument w rozumieniu art. 115 § 14 kk, został przez oskarżoną podrobiony w zakresie, w jakim wskazywał na pochodzenie podpisu wpłacającego od osoby S. J.. Niewątpliwie tego rodzaju fałszerstwo nastąpiło w celu użycia tego dokumentu jako autentycznego, a więc wskazującego swą treścią, iż wpłaty osobiście dokonał S. J.. Potwierdzenie wpłaty w postaci pieczęci bankowej i parafy pracownika banku dowodziło z kolei, iż takim nieautentycznym dokumentem oskarżona się posłużyła przedkładając go do realizacji.

Nie mniej uchybieniem Sądu Rejonowego było oznaczenie rzeczony dokumentu jako blankietu polecenia przelewu, gdy nie może być wątpliwości, że mieliśmy doczynienia z drukiem wpłaty gotówkowej sporządzonym z wykorzystaniem uniwersalnego formularza służącego zarówno do zlecenia przelewu, jak i dokonywania wpłaty gotówkowej.

Z urzędu nie można się też było zgodzić z Sądem Rejonowym w tym, iż stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonej nakazywał jego kwalifikowanie z przepisu art. 270 § 1 kk. Sąd Rejonowy dał przecieź w pełni wiarę wyjaśnieniom oskarżonej dotyczącym zarzucanego jej czynu z pkt VI aktu oskarżenia. Wynika zaś z nich, że zdecydowała się podpisać za pokrzywdzonego na potwierdzeniu wpłaty, gdyż takie było oczekiwanie pracownika banku. Nie sposób zaś w świetle zasad logiki oraz wskazań doświadczenia życiowego nie zgodzić się z tego rodzaju twierdzeniem oskarżonej. Dla pracownika banku musiało być bowiem jasnym, iż obsługuje kobietę, gdy tymczasem na przedkładanym druku wpłaty gotówkowej jako wpłacający figuruje mężczyzna. Poza tym zauważenia wymaga, iż w placówkach (...) oraz (...), gdzie oskarżona również miała dokonywać spłaty zobowiązań za S. J., nie kryła się ze swoją tożsamością, o czym świadczą zalegające w aktach sprawy dowody wpłat na k. 566, 570-573. Już zaś tylko z tych względów, niezależnie natomiast od tego, czy wpłata, której dotyczy nieautentyczny dokument, dokonana została ze środków S. J. na jego prośbę, gdy miał nie być dysponowanym, aby wykonać ją osobiście, czy też stanowiła przejaw realizacji zobowiązania, jakie względem pokrzywdzonego miał złożyć T. M., a z powodu którego S. J. zdecydował się zaciągnąć pożyczkę w (...), opisane wyżej zachowanie M. M. (1), będące do pewnego stopnia realizacją oczekiwań przedstawiciela banku, nie widzącego problemu w tym, komu formalnie potwierdza osobiste dokonanie wpłaty gotówkowej, bo z perspektywy prawa cywilnego okoliczność ta rzeczywiście nie ma szczególnie istotnego znaczenia, winno zostać potraktowane jako wypadek mniejszej wagi, a w konsekwencji zakwalifikowane z art. 270 § 2a kk jako przestępstwo w typie uprzywilejowanym. Wypadek mniejszej wagi, to przecieź sytuacja, w której okoliczności popełnienia przestępstwa, zwłaszcza zaś przedmiotowo-podmiotowe znamiona czynu, charakteryzują się przewagą elementów łagodzących, które sprawiają, że ten czyn nie przybiera zwyczajnej postaci, lecz zasługuje na znacznie łagodniejsze potraktowanie (por. wyrok SA w Białymstoku z 16 listopada 2000 r., II AKa 161/00, OSA 2001/7-8/42).

Dlatego też Sąd Okręgowy stosownie skorygował pkt 2 zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o winie. W następstwie tego uznał zaś, iż wymierzona oskarżonej kara 3 miesięcy pozbawienia wolności, choćby z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jest karą niewspółmiernie rażąco surową w stosunku do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości przypisanego jej czynu, a także nieadekwatną z perspektywy celów, jakie kara ma osiągnąć. Za wystarczająco dolegliwą i skuteczną przestrożę na przyszłość, winna zaś uchodzić podlegająca wykonaniu samoistna grzywna w niewygórowanej wysokości 30 stawek dziennych. Ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 złotych, a więc bliską minimum, kierował się Sąd Okręgowy sytuacją rodzinną oskarżonej i wynikającymi z niej jej możliwościami płatniczymi. Ma już dorosłe i samodzielne dzieci. Poza tym pozostaje na utrzymaniu męża, co jest konsekwencją dokonanych przed laty wyborów związanych z podziałem obowiązków w rodzinie i małżeństwie.

Korekty wymagało jeszcze rozstrzygnięcie o przypadku nieautentycznego dokumentu, niewątpliwie będącego nie tylko przedmiotem służącym oskarżonej do popełnienia przestępstwa przypisanego w pkt 2 zaskarżonego wyroku (konkretnie w tym jego fragmencie, który polegał już na użyciu sfałszowanego dokumentu), ale również przedmiotem pochodzącym bezpośrednio z tego przestępstwa. Jakkolwiek nie było prawnej możliwości zmodyfikowania podstawy prawnej tego orzeczenia z art. 44 § 2 kk na art. 44 § 1 kk, co stanowiłoby wydanie orzeczenia surowszego (z

fakultatywnego orzeczonego przepadek stałby się obligatoryjnym), niedopuszczalnego w realiach sprawy z uwagi na brak warunków określonych w art. 434 § 1 kpk, koniecznym było jednak wyeliminowanie decyzji opartej faktycznie o art. 195 kkw, a dotyczącej określenia sposobu wykonania tego orzeczenia (przez pozostawienie w aktach sprawy). Tego rodzaju decyzja powinna bowiem zapaść dopiero na etapie postępowania wykonawczego (por. wyrok SA w Katowicach z 19 grudnia 2002 r., II AKa 446/02, Prok. i Pr.-wkl. 2003/10/8; wyrok SA w Katowicach z 5 lipca 2012 r., II AKa 244/12, Prok. i Pr.-wkl. 2013/2/19)

Na nowo ustalić należało również wydatki obciążające oskarżoną, a związane z tą częścią skazującą zaskarżonego wyroku, która po pewnej korekcie, została zaakceptowana przez instancję odwoławczą. Mogły zaś one obejmować jedynie wynoszące łącznie 50 złotych koszty związane z uzyskaniem danych o karalności i doręczeniami, a już na pewno nie wypłaty związane z tą częścią zaskarżonego wyroku, która została uchylona.

Nie dostrzegając natomiast innych uchybień, niż te które doprowadziły do częściowego uchylecia oraz korekty zaskarżonego wyroku, w zakresie nieuchylonym do ponownego rozpoznania i niezmienionym, należało zatem utrzymać go w mocy.

Ponieważ apelacja obrońcy, jeśli dostrzeże się, że wnioski środka odwoławczego odnoszące się do części rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji, która została prawomocnie zakończona, w istocie nie zostały uwzględnione, a Sąd odwoławczy nie doszukał się podstaw, by oskarżoną zwolnić od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, należało obciążyć ją przypadającymi na nią wydatkami poniesionymi w tej fazie postępowania w postaci 1/2 ryczałtu za doręczenia wezwań i innych pism w postępowaniu odwoławczym w wysokości 10 złotych oraz opłatą za obie instancje w wysokości należnej od wymierzonej jej ostatecznie kary grzywny.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł jak w części dyspozytywnej swego wyroku.